THE LINGUISTIC EUROPENIZATION: A NATIONAL OR A COMMUNITARIAN DESIDERATUM?

Cristian Moroianu, Assoc. Prof., PhD, "Iorgu-Iordan – Al. Rosetti" Institute of Linguistics of the Romanian Academy, Bucharest, University of Bucharest

Abstract: This paper intends to pass in review the multiple meanings of the Romanian word europenizare (Europeanization) and of its correspondents in the main European languages. The paper also intends to discuss this phraseological concept from the following perspectives:

1. *the linguistic level or levels at which one can speak of linguistic Europeanization,*
2. *the relation with terms like linguistic globalization, linguistic internationalization,*
3. *the possible differences between different European countries and cultures in dealing with these terms,*
4. *the consideration of the word Europeanization as a desideratum or as a simple and necessary institutional reality, etc.*

The theoretical remarks will be followed by the linguistic analysis (a lexical, derivative and phraseological one) of a text concerning with the communitarian legistation, in Romanian, French, English, Italian and, where possible, German. This analysis will try to demonstrate that the linguistic Europeanization is not just a matter of actuality, but it is also a result of an European cultural – linguistic tradition.

Keywords: Europeanization, globalization, Latin origin, linguistic community (Sprachbund), European politics.

I. În contextul internațional și comunitar european actual, *europenizarea* este un fenomen care suscită discuții cel puțin din două perspective: pe de o parte, este privit ca o necesitate (instituțională) la nivelul Uniunii Europene, care să eficientizeze mecanismele comune (juridice, economice, socioprofesionale, militare, politice etc.) de funcționare a statelor membre; pe de altă parte, este privit comparativ cu alte fenomene ale lumii contemporane, cum ar fi regionalizarea, enclavizarea, naționalismul și religia, respectiv globalizarea, mondializarea, cosmopolitismul etc. În sfârșit, se fac diferențe, uneori de nuanță, alteori polemice sau ironice, între europenizare și integrare europeană, modernizare, occidentalizare, colonializare și islamizare, balcanizare, bulgarizare etc.[1] Faptul că acest cuvânt este prezent în multe limbi ale lumii (vezi rom. *europenizare*, fr. *européanisation*, it. *europeizzazione*, engl. *Europeanization/Europeanisation*, germ. *Europäisierung*, span. *europeización*, ptg. *europeização*, cr. *europeizacija*, lit. *europieizacija*, let. *europeizacja*, ol. *Europeanisering*, pol. *europeizacja*, ucr. *європеїзація*, rus. *европеизация* etc.) arată incontestabil, chiar și pentru eventualii contestatari, faptul că ne aflăm în prezența unui fenomen real, care tinde să devină o realitate, în genere dorită, la nivel comunitar, cu diverse și firești probleme, în funcție de particularitățile istorice, sociopolitice, mentalitare, administrative ale statelor membre, la rândul lor diverse.

II. Europenizarea ca proces istoric[2] are, de asemenea, cel puțin două accepții: prima se referă la impunerea culturii și civilizației europene asimilatoare în zone de pe alte continente (cele două Americi, Asia, Africa, Australia), intrate, în diverse epoci, sub

[1] O bogată bibliografie asupra tratării fenomenului europenizării, în variatele sale aspecte, este cumulată la adresa http://europeanization.wordpress.com/europeanization/. Despre apariția verbelor în *–iza* și a substantivelor aferente în limba română (situație existentă în multe alte limbi de cultură), vezi Rodica Zafiu, *Balcanizarea și europenizarea*, la rubrica „Păcatele limbii", România literară, nr. 1/2007.

[2] Vezi, dintre multe contribuții asupra acestei perspective, Lars Mjoset, *Les significationes historiques de l'européanisation*, „L'Année de la régulation", vol. 1, 1997, p. 85-127.

BDD-V112 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:19 UTC)

dominația și influența militară, politică, religioasă a unora dintre statele europene, în principal Franța, Anglia, Spania, Germania, în anumite perioade Portugalia sau Olanda (vezi și unitatea frazeologică *proces de europenizare*, prezentă, de asemenea, în numeroase limbi: fr. *processus d'européanisation*, it. *processo di europeizzazione*, engl. *process of europeanization*, pol. *proces europeizacji*, span. *proceso de europeización* etc.); a doua se referă la procesul de modernizare, după model european, a statelor excentrice Europei occidentale, în special a celor aflate sub dominație turcească (Țările Române, Grecia etc.)[3]. Se vorbește încă despre *europenizarea Balcanilor* (cf. engl. *the Balkans Europeanization*, it. *l'europeizzazione dei Balcani*, fr. *l'europeisation des Balkans* etc.), sunt curente titluri ca *între europenizare și transnistrizare*, *între europenizare și feudalizare*, *europenizare sau revenire la soarta balcanică*, *între europenizare și rezistență la schimbare*, *traseul de la comunism la europenizare*, *între europenizare și tendințe parohiale* (rom.), *Migration and Europeanisation, Europeanisation, not Islamisation, Globalisation and Europeanisation in Education*, *Europeanisation of the Balkans or Balkanisation of Europe* (cf. fr. *Européanisation des Balkans ou Balkanisation de l'Europe*, it. *Europeizzazione dei Balcani o balcanizzazione dell'Europa*), *Europeanisation and Modernisation* (cf. fr. *Mondialisation et Européa -nisation*), *Federalism and Europeanisation*, *Globalisation and Europeanisation*, *'Europeanisation' of America* (cf. fr. *l'européanisation des Etats-Unis*), *Europeanisation or Americanisation in Higher Education?*, *Europeanisation and Regionalisation* (engl.), *La Biélorussie : entre russification et européanisation*, *Entre européanisation et neutralité: le dilemne autrichien*, *acteurs de l'européanisation de la France*, *Territorialisation et Européanisation*, *vers la renationalisation ou l'européanisation ?*, *entre européanisation et affirmation des intérêts nationaux* etc. (fr.), ceea ce arată că europenizarea ca proces „conflictual" este, în continuare, pe agenda lumii contemporane[4].

III. Europenizarea ca efort instituțional actual este normală în contextul existenței unui cadru unic european care, treptat, va deveni funcțional pentru toate statele membre. Se vorbește, în termeni comuni, despre *europenizarea actorilor instituționali* (cf. fr. *européanisation des acteurs des politiques publiques*, it. *europeizzazione degli attori domestici*), *europenizarea culturii* (cf. it. *europeizzazione della cultura/culturale*), *europenizarea responsabilității sociale*, *europenizarea politicilor naționale/publice/ sociale/de dezvoltare agroalimentară* etc. (cf. engl. *the Europeanisation of national policies*, it. *europeizzazione delle politiche pubbliche/sociali*, fr. *« européanisation » des politiques publiques nationales, l'européanisation de la politique étrangère et de sécurité, l'européanisation des politiques d'intégration, l'européanisation des politiques pénales, une européanisation progressive des politiques extérieures,* it. *europeizzazione della politica energetica, europeizzazione delle politiche di inclusione sociale*), *europenizarea spațiilor publice naționale*, *europenizarea sistemelor de învățământ* (cf. engl. *the Europeanisation of*

[3] Pentru unul dintre variatele aspecte ale acestui proces, vezi Ileana Mihăilă, *Européanisation des Pays Roumains au XVIII-e siècle : intermédiaires culturels et choix politiques*, în „Études balkaniques", 3/2004, Sofia, p. 134-145. Despre relația dintre europenizare și modernizare, Ion Bulei precizează, într-un interviu: „Modernizarea nu a însemnat **și** europenizare. A însemnat **chiar** europenizare" (vezi http://www.zf.ro/ziarul-de-duminica/ion-bulei-adevarata-cultura-este-aceea-a-elitelor-de-stelian-turlea-118 69783).

[4] Vezi câteva contribuții dedicate acestui tip comparativ de abordare: Dumitru Tiutiuca, *Globalizare și europenizare*, în „EIRP Proceedings", vol. I/2006, p. 665-673, Karolina Pomorska, *Europeanisation – framework or fashion,* în FORNET, CFSP Forum, vol. 3, nr. 5, septembrie 2005, p. 1-4 (https://www.academia.edu/191266/Europeanisation_framework_or_fashion), Claudio M. Radaelli, *Europeanisation: Solution or problem?*, în „European Integration online Papers" (EIoP), vol. 8 (2004) N° 16 (http://eiop.or.at/eiop/texte/2004-016a.htm). Asemenea titluri reprezintă articole în genere de politică internațională publicate pe internet în mult mai multe limbi europene decât cele citate.

BDD-V112 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:19 UTC)

Higher Education, fr. *l'européanisation des systèmes d'enseignement supérieur*), *europenizarea carierelor* (cf. fr. *l'européanisation des carrières politico-administratives*), *europenizare a garderobei, a mentalităţii, a conştiinţelor*, *europenizarea curriculei de studii europene* (cf. it. *europeizzazione dei curricula universitari*), *europenizarea administraţiei* (cf. engl. *the Europeanisation of National Administrations*), *europenizare a serviciilor de orientare*, *politici de europenizare* (cf. engl. *Politics Europeanisation*), *europenizarea planetei* (cf. fr. *l'européanisation du monde*), *strategii de europenizare* (cf. engl. *the Europeanisation Strategy*), *europenizarea spaţiului urban*, *europenizarea instituţiilor publice* (cf. engl. *the Europeanisation of national institutions*), *europenizarea dreptului public, penal, administrativ, procesual civil* etc. (cf. engl. *the Europeanisation of public law*, *of International Family Law* etc., fr. *l'européanisation du droit national/ du droit international privé*, it. *europeizzazione del diritto amministrativo/penale/contrattuale*), *the Europeanisation of domestic politics/structures*, *the Europeanisation of bureaucracy*, *the Europeanisation of Immigration Politics*, *the Political Geographies of Europeanisation*, *the Europeanisation of National Constitutions* (cf. rom. *europenizarea constituţiilor naţionale*), *the Europeanisation of development policy*, *the Europeanisation of Homelessness Policy*, *"Pan-Europeanisation" of Science*, *the Europeanisation of Everyday Life*, *the Europeanisation of public political communication*, *the Europeanisation of Local Government*, *the 'Europeanisation' of National Foreign*, *the Europeanisation of social protection*, *the Europeanisation of football*, *the Europeanisation of the National Game*, *'Europeanisation' of justice*, *the 'Europeanisation' of this policy area*, *the Europeanisation of National Electricity Markets*, *Europeanisation and Policy Transfer*, *the Europeanisation of Health Agencies*, *'Europeanisation' of energy powers*, *the Europeanisation of Consular Affairs*, *the Europeanisation of crime control policies*, *'Europeanisation' of Defence Spending*, *Europeanisation of planning education and the planning profession*, *Europeanisation of civil society sector*, *the 'Europeanisation' of urban policy and urban development*, *Europeanisation of Public Communication*, *the Europeanisation of Parliamentary Democracy*, *the 'Europeanisation' of the fight against crime* (cf. fr. *l'européanisation de la lutte contre la migration irrégulière*, *de la lutte contre le terrorisme international*), *l'européanisation des services publics*, *l'européanisation des politiques migratoires*, *l'européanisation des politiques sportives*, *l'européanisation des politiques de jeunesse*, , *l'européanisation de la vie politique nationale*, *européanisation de l'action collective*, *l'européanisation de la protection des secrets d'affaire*, *l'européanisation de la compétition politique nationale*, *l'européanisation des standards démocratiques*, *l'européanisation de la mémoire*, *l'européanisation des systèmes partisans en Europe*, *l'européanisation de la compétition électorale/ l'européanisation des élections européennes* (cf. it. *europeizzazione delle elezioni del Parlamento europeo*), *l'européanisation de l'espace européen du handicap*, *l'européanisation des partis politiques* (cf. it. *europeizzazione dei partiti politici*), *l'européanisation de la logistique*, *une européanisation des dossiers*, *les formes d'européanisation de l'intervention publique*, *la pan-européanisation de la gestion des conflits de minorités*, *l'européanisation des procédures nationales* (cf. it. *europeizzazione dei procedimenti*), *européanisation du débat pétrolier*, *européanisation de la bande dessinée américaine*, *une européanisation de la gestion publique territoriale*, *l'européanisation de l'assurance*, *une européanisation des procédures parlementaires allemandes ou britanniques*, it. *europeizzazione dei rapporti collettivi*, *europeizzazione dei parlamenti nazionali*, *europeizzazione dei Consigli regionali*, *europeizzazione dei funzionari/ragazzi/studenti*, *europeizzazione del debito pubblico*, *europeizzazione delle relazioni industriali*, *europeizzazione della sfera pubblica*, *europeizzazione dei trattati intercantonali*, *la europeizzazione dei musei*, *europeizzazione della cultura amministrativa*, *europeizzazione dello spazio mediterraneo*,

BDD-V112 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:19 UTC)

europeizzazione della tutela della salute collettiva, *europeizzazione della Carta olimpica*, *europeizzazione dei flussi*, *europeizzazione dei prezzi*, *europeizzazione dei servizi pubblici*, *europeizzazione dei contesti domestici*, *europeizzazione dei sistemi*, *europeizzazione dei mercati finanziari*, *europeizzazione dei marchi nazionali*, *europeizzazione della questione rom*, *europeizzazione dei paesi dell'est*, *europeizzazione dei paesi membri*, *europeizzazione delle spiagge*, *europeizzazione dei prodotti*, *europeizzazione dei conflitti*, *europeizzazione dei modelli*, *europeizzazione degli abiti tradizionali*, *europeizzazione dei rischi*, *europeizzazione delle scuole nazionali*, *europeizzazione dei campi organizzativi*, *europeizzazione di Mare Nostrum*, *europeizzazione delle quote eccedenti*, *europeizzazione dei territori*, *europeizzazione delle tariffe* etc.[5] Este vorba, după cum se poate observa, de aspectele obiective ale mecanismelor și instituțiilor comunitare (economice, juridice, administrative, culturale etc.)[6]. Devenită, însă, un bun comun omniprezent în media online, europenizarea îmbracă, sub mouse-ul utilizatorilor de internet mai mult sau mai puțin avizați, de la noi sau de aiurea, forme personale, subiective, analogice și expresiv-metaforice, dintre care sunt de citat, spre exemplu, *europenizare în șiștarul laptelui românesc*, *europenizare forțată* (cf. it. *europeizzazione forzata*), *sub semnul europenizării*, *europenizare cu forcepsul* (www.houseofeurope.ro/ blog/tag/europenizare/), *iluzii de europenizare*, *europenizare în ritm alert*, *europenizare negativă*, *a condamna la europenizare*, *europenizarea la țară*, *sâmburele de europenizare*, *europenizare mecanică*, *val de europenizare*, *șansa de europenizare*, *europenizare „de fațadă" și una „autentică"*, *europenizare și euroscepticism*, cf. engl. *Europeanisation and Euro-scepticism*, it. *l'europeizzazione e euroscetticismo*, *primii la europenizare* (rom.), *the Challenges of Europeanisation*, *hesitant Europeanisation*, *shallow or deep Europeanisation?*, *Pathologies of Europeanisation*, *elusive Europeanisation*, *"Sexual rights between "Polandisation" and Europeanisation"*, *tangible sense of Europeanisation*, *Ukraine and the strange Europeanisation of EU*, *the changing Faces of Europeanisation*, *Europeanisation by the back door*, *horizontal Europeanisation* etc. (engl.), *une timide européanisation*, *mythe et réalité de l'européanisation* (fr.), *europeizzazione precoce*, *una potenziale europeizzazione dal basso*, *europeizzazione degli eccessi*, *l'incubo della "europeizzazione" dell'America*, *neo-europeizzazione*, *de-europeizzazione dell'Europa*, *europeizzazione cosmopolitica*, *sull'altare della europeizzazione* etc. (it.).

IV. Alături de toate aceste tipuri de „europenizări", există și o *europenizare lingvistică*? După convingerea noastră, da, și poate fi privită, de asemenea, diacronic și sincronic: ca proces istoric, ea reprezintă, cel puțin pentru unele dintre limbile Europei, ieșirea dintr-o relativă și discutabilă „izolare" și îmbogățirea lexico-frazeologică prin influența altor limbi europene (vezi, pentru italiană, la *svolta illuministica e l'europeizzazione linguistica del Settecento*, iar, pentru română, deschiderea spre limbile de cultură și de civilizație europene, preponderent neolatine, începând cu cea de a doua jumătate a secolului al XVIII-lea). Din acest punct de vedere, *europenizarea* devine, cel puțin pentru română, așa cum s-a spus adeseori, sinonimă cu *modernizare*, *occidentalizare*, *reromanizare* și *relatinizare* lingvistică. Ca realitate *de iure* a lumii contemporane, ea se face simțită în cadrul Uniunii Europene, unde fiecare dintre statele membre se poate folosi de propria limbă ca limbă oficială. Pe site-ul oficial al Uniunii Europene

[5] Toate exemplele citate sunt, de asemenea, titluri de articole publicate pe internet în anii din urmă.

[6] Dintre contribuțiile (articole, culegeri, cărți de autor) românești care tratează obiectiv și competent problema europenizării, citățm, selectiv, câteva titluri consultate online: Constantin Schifirneț (coord.), *Europenizarea societății românești și mass-media*, București, Comunicare.ro, 2000; Liviu Voinea, *Instituții ale Uniunii Europene. Integrare, europenizare, regionalizare*, București, Editura Politeia, 2005; Camelia Beciu, *Percepția europenizării în instituțiile publice: „imaginarul" adaptării la un nou sistem*, în „Revista Română de Sociologie", serie nouă, anul XX, nr. 3–4, București, 2009, p. 193–214 etc.

BDD-V112 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:19 UTC)

(http://europa.eu/index_ro.htm), toate informațiile de interes comunitar sunt făcute publice în 24 de limbi europene, ceea ce pune pe picior de egalitate, spre exemplu, engleza cu finlandeza sau cu lituaniana... Traducerea tuturor documentelor europene în diversele limbi ale Uniunii presupune o activitate constantă și susținută, în urma căreia rezultă texte mai mult sau mai puțin asemănătoare din punct de vedere lingvistic, în funcție de tipul de limbă avut în vedere. Este firesc, spre exemplu, ca limbi precum franceza, italiana, româna, spaniola să aibă un vocabular și o frazeologie în mare parte comune, cu păstrarea particularităților fonetice, gramaticale, ortografice etc., datorită originii latine comune și a influențelor lingvistice explicabile istoric și cultural, tot așa cum engleza și germana sunt mai mult sau mai puțin asemănătoare, din aceleași rațiuni...

IV.1. În aceste condiții, europenizarea lingvistică este un fenomen general implicit, care se deduce din comunitatea de probleme ale statelor Uniunii Europene, realizabilă lingvistic prin documente cu același conținut, care tratează aceleași chestiuni oficiale și care se preocupă, oficial sau nu, de interese devenite, volens-nolens, comune. Demonstrarea *europenizării lingvistice* poate fi făcută, pe de o parte, prin compararea cuvintelor și unităților frazeologice citate în paginile anterioare, extrase, cu ajutorul motorului de căutare Google, din documente existente pe Internet și care conțin chiar termenul *europenizare*, el însuși dovadă clară a existenței unui limbaj comun. Se poate observa, fără nicio dificultate, că cele mai multe dintre exemplele citate au corespondente în principalele limbi europene și, chiar dacă unele dintre ele nu au fost găsite ca fiind atestate, pot fi ușor echivalate dintr-o limbă în alta. Pe de altă parte, am extras, din site-ul oficial al Uniunii, un document la întâmplare (*Dreptul UE*/*Législation de l'UE*/*EU law*/*Diritto dell'UE*/*Derecho de la UE*/*EU-Recht*/*Direito da UE*), în limbile română, franceză, italiană, spaniolă, portugheză, engleză și germană, și am comparat cuvintele și unitățile frazeologice din toate aceste limbi. Rezultatul comparației lexicale și frazeologice a textelor în limbile romanice a confirmat premisa noastră inițială, respectiv faptul că ne aflăm în prezența atât a unui vocabular, cât și a unei frazeologii comune sau ușor recognoscibile, cu bază originară comună, majoritar greco-latină, construite (sau reconfigurate), la noi, prin împrumut sau românizare, în ultimul deceniu al secolului trecut și primele decenii ale secolului nostru: *procedură legislativă ordinară* (fr. *procédure législative ordinaire*, it. *procedura legislativa ordinaria*, span. *procedimiento legislativo ordinario*, ptg. *processo legislativo ordinário*, cf. engl. *Ordinary Legislative Procedure*), *codecizie* (fr. *codécision*, it. *procedura di codecisione*, span. *codecisión*, ptg. *co-decisão*, cf. engl. *codecision*), *Parlamentul European* (fr. *le Parlement européen*, it. *il Parlamento europeo*, span. *el Parlamento europeo*, ptg. *lo Parlamento Europeu*, cf. engl. *European Parliament*, germ. *Europäischen Parlament*), [membri aleși] *prin vot direct* (fr. *directement élu*, it. *eletto direttamente*, span. *elegido directamente*, ptg. *directamente eleito*, cf. engl. *directly elected*, vom *direkt gewählten*), [*trebuie*] *să aprobe* (fr. *doivent être approuvées*, it. *approva*, span. *debe aprobar*, ptg. *ser conjuntamente adoptada*, cf. engl. *has to approve*), *legislația UE* (fr. *la législation de l'UE*, it. *la legislazione dell'UE*, span. *la legislación de la UE*, ptg. *legislação da UE*, cf. engl. *EU legislation*), *Consiliul* (fr. *le Conseil*, it. *il Consiglio*, span. *el Consejo*, ptg. *lo Conselho*, cf. engl. *Council*), *guvernele* (fr. *les gouvernements*, it. *i governi*, span. *los gobiernos*, ptg. *los governos*, cf. engl. *the gouvernments*), *Comisia* (fr. *la Commission*, it. *la Commissione*, span. *la Comisión*, ptg. *Comissão*, cf. engl. *the Commission*, germ. *die Kommission*), *tratate* pl. (fr. *traités*, it. *trattati*, span. *tratados*, port. *tratados*, cf. engl. *Treaties*), *voluntar și democratic* adv. (fr. *librement et démocratiquement*, it. *liberamente e democraticamente*, span. *voluntaria y democráticamente*, ptg. *voluntária e democraticamente*, cf. engl. *voluntarily and democratically*, germ. *demokratischer*), *țări membre* pl. (fr. *états membres*, it. *paesi membri*, span. *países miembros*, port. *países da UE*, cf. engl. *member countries*), *domenii politice* (fr. [*nouveaux*] *domaines*, it. [*ambito delle*] *politiche*, span. *los ámbitos*, ptg. *domínios* [*de*

BDD-V112 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:19 UTC)

intervenção], cf. *engl. policy areas*, germ. *Politikbereiche*), *propunere legislativă* (fr. *proposition* …, it. *proposta*, span. *propuesta*, ptg. *proposta*, cf. engl. *proposal*), *dacă nu este în acord cu …* (fr. *en désaccord avec...*, it. *se non è d'accordo con …*, span. *si no está de acuerdo con ...*, ptg. *se não estiver de acordo com...*, cf. engl. *if it disagrees with...*), *obiective stabilite în tratate* (fr. *objectifs fixés dans les traités*, it. *obiettivi stabiliti nei trattati*, span. *objectivos de los Tratados*, ptg. *objectivos estabelecidos nos Tratados*), *tipuri de acte legislative* (fr. *types d'actes législatifs*, it. *tipi di atti legislativi*, span. *tipos de actos legislativos*, ptg. *tipos de actos legislativos*, cf. engl. *types of legal act*), *regulamente, directive, recomandări și avize* (cf. [*les*] *règlements, directives, recommandations et avis*, it. *regolamenti, direttive, raccomandazioni e pareri*, span. [*los/las*] *reglamentos, directivas, recomendaciones y dictámenes*, ptg. *regulamentos, directivas, recomendações e pareceres*, cf. engl. *regulations, directives, recommandations and opinions*), *dreptul european* (fr. *le droit européen*, it. *il diritto europeo*, span. *los derechos y obligaciones previstos en la legislación europea*, ptg. *o direito europeu*, cf. *engl. EU law*), *acordă drepturi și obligații* (fr. *concèse des droits et impose des obligations*, it. *attribuisce dei diritti e impone dei doveri*, ptg. *concede direitos e impõe obrigações*, cf. engl. *confers rights and obligations*), *face parte integrantă din sistemul juridic* (fr. *fait partie intégrante du système juridique*, it. *costituisce parte integrante dell'ordinamento giuridico*, span. *forma parte integrante del ordenamiento jurídico*, ptg. *faz parte integrante do sistema jurídico*), *autoritățile naționale* (fr. *les autorités nationales*, *le autorità nazionali*, *las autoridades de cualquier país miembro*, cf. *engl. the authorities in each member country*), *tratate fondatoare* (fr. *des traités fondateurs*, *i trattati che istituiscono l'Unione europea*, span. *tratados constitutivos de la Unión Europea*, ptg. *tratados que instituem a União Europeia*, cf. *engl. treaties establishing the EU*), *hotărârile Curții de Justiție* (fr. *des arrêts de la Cour de justice*, it. *sentenze della Corte di giustizia*, span. *sentencias del Tribunal de Justicia*, ptg. *decisões do Tribunal de Justiça*, cf. engl. *judgments Union's Court of Justice*) etc.

IV.2. Din exemplele de mai sus, se pot face următoarele observații: a) predomină cuvintele și unitățile frazeologice comune; b) eventualele diferențe se explică prin libertatea sintactică pe care o are fiecare limbă în parte și de opțiunile traducătorilor; c) din punct de vedere lexical, este evidentă apropierea limbii române mai ales de limbile franceză și italiană, apropiere explicabilă istoric și cultural; d) atunci când există diferențe de ordin lexical, de cele mai multe ori se datorează traducătorului, dar ele pot fi oricând neutralizate prin cuvinte „comune" sau construcții echivalente (vezi *aprobate* și *adoptate*, *liber* și *voluntar*, *a nu fi în acord* și *a fi în dezacord*, *stabilite* și *fixate*, *acte legislative* și *acte legale*, *acordă*, *concede* și *atribuie*, *hotărâri*, *sentințe* și *decizii* etc. Româna are un avantaj, din acest punct de vedere, față de limbile europene de alte origini decât cea latină, prin similitudinile sale cu limbile „mari" europene, în primul rând cu franceza, italiana și spaniola. În plus, influența lingvistică exercitată de latină și de limbile neolatine asupra limbilor germanice, directă sau mediată, face ca multe unități lexicale și frazeologice să se regăsească în ambele familii de limbi, ceea ce lărgește spațiul lingvistic comunitar. Dacă la aceste elemente adăugăm faptul că politicile europene se duc la Bruxelles în primul rând prin voci franco-germano-italo-engleze, recunoscute în genere ca factori principali în luarea deciziilor legate de organizarea instituțională și de viitorul Uniunii, atunci existența unei europenizări lingvistice alături de celelalte forme de europenizare nu mai este un deziderat, ci o realitate intrinsecă.

V. Uniunea Europeană are obiective comune și speranțe comune, dintre care cele mai importante sunt: organizare instituțională coerentă și convergentă, respectarea drepturilor de orice fel ale cetățenilor, egalitatea în fața legii, protejarea ambientală, sprijinirea reciprocă a statelor membre, reducerea decalajelor economice, protejarea minorităților, respectarea și promovarea diversității lingvistice și culturale etc. Există

BDD-V112 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:19 UTC)

preocupări legate de conservarea limbilor minoritare în spații aloglote, mai mult sau mai puțin responsabil și eficient gestionate de statele comunitare aflate în atare situații. Europenizarea lingvistică nu reprezintă un obiectiv declarat nici la nivel central european și nici la nivelul fiecărui stat în parte, cu alte cuvinte nu este nici un deziderat declarat comunitar și nici unul național. Efortul de realizare a unei comunități europene bazate pe structuri și politici comune duce la constituirea treptată a unui limbaj instituțional „comun", de sorginte preponderent greco-latină, care vine să dubleze existența unui limbaj cultural și științific comun, cu aceleași surse. Este aceasta o preocupare explicită, o politică lingvistică promovată ca atare? Nu... Pentru limbile (auto)considerate mari, reflexe ale unor culturi mari, nu se pune problema: la nivel oficial, francezul nu se sfiește să vorbească franceza, neamțul, germana și italianul, italiana, cu același firesc cu care primul bea un vin rafinat, al doilea respectă integral normele unui proces tehnologic, iar al treilea conduce un Alfa Romeo. La acest nivel, pentru cei trei, engleza este o eventuală opțiune și nimic mai mult... Pentru vorbitorii limbilor (auto)considerate mici, în mod particular pentru români, este lăudabil, pe de o parte, efortul de a cunoaște și de a folosi, oficial sau neoficial, limbile de circulație europeană, dar trebuie să fie, pe de altă parte, și o recunoaștere a faptului că limba română este asemănătoare, cel puțin prin lexic, sistem derivativ și frazeologie, marilor limbi europene. În consecință, așa-numita europenizare lingvistică trebuie privită ca deziderat mai degrabă practic, în mod obiectiv mai ușor realizabil pentru unele limbi și mai greu pentru altele, eficient pentru înțelegerea corectă a documentelor comune și pentru funcționarea sistemului. Ea trebuie privită, în același timp, ca un factor de echilibru și de apropiere culturală, care nu aduce niciun prejudiciu limbilor naționale și care nu presupune niciun fel de conflict cultural sau de altă natură. Din acest punct de vedere, includerea firească a limbii române în circuitul marilor limbi europene și, prin aceasta, sentimentul apartenenței noastre la comunitatea lingvistică occidentală, predominant neolatină, sunt rezultatele unei realități istorice de care ar fi bine să ne amintim mai des.

BIBLIOGRAFIE

Beciu, Camelia, *Percepția europenizării în instituțiile publice: „imaginarul" adaptării la un nou sistem*, în „Revista Română de Sociologie", serie nouă, anul XX, nr. 3–4, Bucureşti, 2009, p. 193–214, (www.revistadesociologie.ro/pdf-uri/nr.3-4-2009/01-CBeciu.pdf).

Mihăilă, Ileana, *Européanisation des Pays Roumains au XVIII-e siècle : intermédiaires culturels et choix politiques*, în „Études balkaniques", 3/2004, Sofia, p. 134-145.

Mjoset, Lars, *Les significationes historiques de l'européanisation*, în „L'Année de la régulation", vol. 1, 1997, p. 85-127 (http://webcom.upmf-grenoble.fr/ regulation/ Annee_regulation/AR1-1997-02MJOSET.pdf.).

Pomorska, Karolina, *Europeanisation – framework or fashion*, în FORNET, CFSP Forum, vol. 3, nr. 5, septembrie 2005, p. 1-4 (https://www.academia.edu/191266/ Europeanisation_framework_or_fashion)

Radaelli, Claudio M., *Europeanisation: Solution or problem?*, în „European Integration online Papers" (EIoP), vol. 8 (2004) N° 16 (http://eiop.or.at/eiop/texte/2004-016a.htm).

Schifirneț, Constantin (coord.), *Europenizarea societății românești și mass-media*, București, Comunicare.ro, 2000;

Tiutiuca, Dumitru, *Globalizare și europenizare*, în „EIRP Proceedings", vol. I/2006, p. 665-673 (http://www.proceedings.univ-danubius.ro/index.php/eirp/article/view/1223/1138).

BDD-V112 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:19 UTC)

Voinea, Liviu, *Instituții ale Uniunii Europene. Integrare, europenizare, regionalizare*, București, Editura Politeia, 2005.

Zafiu, Rodica, *Balcanizarea și europenizarea*, în „Păcatele limbii", România literară, nr. 1/2007 (http://www.romlit.ro/balcanizarea_si_europenizarea).

http://www.zf.ro/ziarul-de-duminica/ion-bulei-adevarata-cultura-este-aceea-a-elitelor-de-stelian-turlea-118 69783

BDD-V112 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-16 04:58:19 UTC)